

SEMĂNĂTORUL

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Anul IX. — No. 11.

12 Martie 1910.

CUPRINSUL

- oficiu li. 11*
- I. Borcea. — Vulturul prins (poezie)
M. Simionescu-Râmnicăneanu. — O întâmplare (nuvelă.)
I. Răducanu. — Personalitatea lui Adolph Wagner:
G. Ionescu. — Tipografia Societății Junimea din Iași.
G. M. M. — Dări de seamă (O carte nouă a d-lui Gr.
Antipa).
Cronica. — Informațiuni.

Redacția: Str. Vântului 12

și

Administrația: Str. Transilvaniei 13

BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 Lei
În străinătate 12 „

20 Bani Numărul

Administrația roagă pe onorații abonați ai „Semănătorului“ a-i face cunoscut adresa lor exactă pentru a se evită orice încurcătură în expedierea revistei.

Față cu cheltuelile ce ne-am impus cu reorganizarea și alcătuirea din nou a revistei, rugăm pe toți abonații noștri a ne trimete abonamentul **DIRECT** pentru că nu avem încasator. Sacrificiile materiale ce ne reclamă apariția regulată a acestei reviste sunt destul de mari și căutăm să suprimăm orice cheltueli zadarnice. Rugăm dar pe cititori să aibă această atențiune pentru revista ce se si-lește a fi tot mai bună, în condițiunile cele mai modeste.

ADMINISTRAȚIA: STR. TRANSILVANIEI, No. 13.

SOCIETATEA ROMÂNĂ
PENTRU
INDUSTRIA OXIGENULUI, ACETILENEI ȘI ALTE GAZE
BUCUREȘTI
Director general, S. EDW. HUBLIN

UNICA FABRICĂ IN ORIENT
pentru

ACETILENA DIZOLVATĂ

Cel mai eftin combustibil pentru iluminat. Lumină plăcută, și higienică liberă de orice pericol.

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ

COLABORATORI: I. Adam., I. Agârbiceanu., N. N. Beldiceanu., I. Borcia., I. Boteni.,
D. N. Ciotori., Al. Doinaru., N. Dunăreanu., Elena Farago., G. Gane., A. Herz.,
Constanța Hodoș., G. Lazăr., G. M. Murgoci., G. Murnu., D. Nanu., C. Osiceanu.,
P. Papahagi., Ecaterina Pitiș., St. Pop., A. Popovici-Bănățeanu., Em. Protopopescu.,
I. Răducanu., Radu Rosetti., G. Rotică. L. Russu., C. Sandu-Aldea., I. Scurtu.,
I. U. Soricu., Artur Stavri., C. Teodorescu., Caton Theodorian., G. Tutoveanu., ș. a.

Eră o zi de toamnă și de jale...

Și eu mergeam îngândurat pe stradă,

Când, la un colț, mi se ivește 'n cale

Un biet sătean, ducând în braț cu fală

O uriașă pasăre de pradă.

— Ce duci acolo, bade? — Un vultan.

— De unde-l ai? — L-am prins mai eri pe „Surul“.

Și parc'ar fi 'nțeleș atunci vulturul

Străvechiul nume-al falnicului munte,

Pierdutul tron al stâncilor cărunte

Și cuibu-i drag i-ar fi venit aminte,

Că 'ntoarse capul său măreț spre-acea

Cari s'adunase 'n jur, cu o privire

Ce nu voi mai uită-o niciodată...

Pierdut pe gânduri mă dusei acasă

Prin sloata mohorâtă de pe strade.

Dar vulturul din gând nu vrea să-mi iasă,

Cum sta legat, cu aripile frânte,

El, împăratul tronului de stâncă,

În brațele sărmanului sătean.

Privirea lui mă urmărește încă,

Acea privire tristă, speriată

Și totuși plină de dispreț și mândră.

Așa privește-un rege oarba gloată

Ce-l duce, prins, la locul de osândă...

Așă, pe câmpul pururi blestemat
 Să poarte 'n lume faima de osândă
 A celor mai dibaci din câți calăi
 Știură să ucidă și să vândă —
 Privi Mihai pe ucigașii săi
 In revărsarea zorilor de sânge,
 Când a simțit că trupul i se frânge —
 Frumosul trup — ca un stejar tăiat...

Așă, când răsăriră, din cărarea
 De codru des, catanele să-l prindă,
 Privit-a Horia, îmbrăcat în zarea
 Cea 'nsângerat a focului din codru,
 Ca 'n hlămidă de purpură crăiască,
 Pe-acei mișei ce 'n vecii vecilor
 Scârșnind vor plânge, pentrucă-și vândură
 Pe-arginți și sângele și Domnul lor...

Sărmane vultur prins, tu, împăratul
 Văzduhului, — ca aripa ta frântă,
 E osândit și orice gând măreț
 Ce spre lumină 'n falnic sbor s'avântă,
 Să cadă frânt din slăvile tăriei,
 Zdrobit de răutatea omenească?

Mi te-ai ivit în cale ca să-mi spui
 C'asemeni ție închinăm legată
 Noi înșine mândria noastră toată
 Și visul nostru cel menit să sboare
 Cum de pe tronul falnicului „Surul“
 Se 'nalță în avânt măreț spre soare
 Al slăvilor puternic Domn, Vulturul?

I. Borcea.

O ÎNTÂMPLARE

Convoiul care petrecea la groapă rămășițele pământești ale telegrafistului Ioan Păunescu, înaintă încet prin mazăga străzii aprinsă de soare, parc'ar fi alunecat pe o cale a robilor pământească.

Plouase de curând și pe lustrul care acoperea încă firea înprimăvărată, soarele de la amiază scăpără să încingă totul. Ardeau aco-

perişurile, scânteiau crăcile copacilor, luceau gardurile. Prin aer licăreau picături de apă desprinse din vre-un colţ, de la vre o muche, ca şi cum smălţuirea sticloasă ce îmbracă faţa lucrurilor, s'ar fi topit de căldura razelor.

Pe la porţi se iveau capete parc'ar fi fost vestite înainte de sosirea mortului.

Un bătrân cu paltonul pe umeri, peste cămaşa strânsă, de flanelă, cu şapcă şi'n papuci, îşi aţeză tacticos un scăunaş lângă o porţiţă. Mai încolo o femeie se tot plecă să'şi adune lângă ea doi copilaşi ispiţi de noroiul străzii, pe când vorbeă cu cineva nevăzut de peste drum:

— Ce zici Coană Mario, are noroc bietu Păunescu. S'a luminat ca de porunceală.

— ... păi cum! Şi ce mânia lui Dumnezeu a fost de dimineaţă,

— Eu credeam că...

Vorba sgomotoasă a câtorva liceeni cari veneau în calea convoiului acoperi răspunsul.

În urma lor, păseau leneşi, cu pălăriile date pe ceafă, cu paltoanele deschiate, cu mâinile încruciate la spate, doi tineri care după curbătura spatelui păreau a fi funcţionari.

— ... De altfel Păunescu trebuie să se fi aşteptat zi de zi să moară: eră aşă de rău în timpul din urmă. Ş'apoi o fi ştiut şi el că primăvara se duc ofţicoşii.

— Ciudat, par'că izbucnirea unei vieţi noi ar rupe piepturile plăpânde

— Nu! numai vântul de primăvară mătură frunzele uscate... primeneşte firea.

— Nu ştiu, dar pe mine mă oboseşte năpădirea aceasta de viaţă. Natura e prea violentă, e prea sălbatecă...

— De ce? Doar şi inima omului e tot ca natura din prejuri. Toată viaţa puternică e aşă de aproape de moarte! Fericirea dragostei nu se confundă aproape cu dorinţa de a muri?

Dibuind astfel gânduri, din viaţa încercată numai în romane, cei doi funcţionari au ajuns la colţul străzii unde s'au oprit să aştepte trecerea mortului.

Peste drum, mai multe femei îşi îngrămădeau la o laltă feţele ca de bocitoare, şoptind fără întrerupere. Cea mai scurtă, cu mâinile ascunse sub şorţul de stambă albastră, istorisea de foc; alături o bătrână asculta cu luare aminte şi din când în când îşi mai trăgea peste ochi broboada cafenie. Mai în urmă o femeie slabă ca o arătare, se uita pierdută spre dricul ce se apropia încet scânteind în soare, şi câte un oftat greu, pornit din cine ştie ce gând care o închipuia în locul mor-

tului, îi năvălea pîdptul uscat, îi cutreera ca un val ființa și se pierdea înir'o clătinare îndelungată a capului.

Printre lumea această adunată la răscruce, bătrâni sdrențuroși ca niște cerșetori, purtând prapuri, colaci, colivă, începură să se depene încet. După ei venea o birje în care sta popa îngrămădit în odăjdii, de părea ca un idol pe care dascălul din față slab ca un mucenic și cu cravată roșie la gât, l'ar fi sprijinit să nu cadă, și în urmă dricul.

Opintind amândoi cășorii, cari în cioltările lungi până'n pământ păreau și mai mici, cioclul de alături călcând în mantaua-i lungă, ce-i atârnă pe trup ca pe o sperietoare de pasări, repezi iute la colț: dricul zăngăni din geamurile late, prinse între cei patru îngeri poleiți din colțuri, se legănă tare de o parte și de alta, scârțâi, bufni, pocni și'apoi se opri locului pe caldarâmul de bolnavi. Grămada de oameni, răsfirată'n urmă se mai mișcă puțin până se strânse la o laltă și'apoi se opri și ea. Liceienii din colț si-au ridicat șepcile, netezind pe furiș frizurile lor lucioase, iar femeile de peste drum au început să se îmbulzească tot mai aproape să vază chipul mortului; căci așa cum eră culcat în sicriul albastru cu galoane de argint,, afară de fruntea pleșuvă ca o tivgă, mâinele încrucișate pe piept și vârfurile ghetelor boțite, parc'ar fi fost goale, nu se mai zărea nimic.

Undevă în apropiere, un clopot de biserică prinse să jelească spre cer și'n acelaș timp un mormăit, parc'ar fi vorbit cineva în somn, se auzi lângă dric. Popa venit acolo pe nebăgate'n seamă, desigur că se înțelegea în limbă sfântă cu bătrânul Dumnezeu, ce-i de făcut cu sufletul acesta reîntors... și cum pusese capul într'o parte și se uita pierdut în jos, de! parcă tot îmi venea la șocoteală ceia ce-i răspundea Domnul.

Dascălul, care lângă Sfinția sa părea numai un copil, trebuie să fi înțeles și el ceva din vorba sfântă, căci din când în când repezea câte o întrebare; dar de câte ori voia să spună ceva, glasul lui ca de ghebos îi scăpa așa de tare, tăind crud în pacea din prejur, încât speriat se întrerupea deodată și atunci arunca privirea în sus la îngerul de aur îngenuchiat deasupra dricului, parcă s'ar fi prefăcut că nu știe nimic.

Aproape de tot în urma dricului un bărbat înalt, cu părul și mustața roșiatică sta nemișcat țintind sicriul prin geamul mare, în care o coroană de mărgele albe și negre, cu'n medalion în mijloc, lovea ușor legănându-se tot mai încet ca o limbă de ceasornic ce dă să stea.

Eră îmbrăcat într'o haină neagră închisă până sus. În jurul gâtului purta o manîșcă largă care-i slăbea și mai mult fața obosită, iar în mâinile ce-i atârnau unite în față ținea uitat o pălărie neagră de păslă.

Uneori pleopele începeau să-i tremure, sprincenile i se ridicau în mijlocul frunții a durere ș'atunci strângea buzele tare să nu isbucnească în plâns.

Lumea cealaltă sfârticată 'n pâlcuri de băltoagele drumului, se uită becisnic încotrova, își arunca o vorbă înceată peste umăr și pe multe din fețele strâmbate de tăria luminii se citea ca o nemulțumire pentru toată «istoria asta» care strică somnul de după masă, obosește și mânjește hainele de geaba.

«Și soarele ăsta care arde așa haihui» ar fi vrut parcă să spună un domn gras, care tot căta cu ciudă la soare, de după pălăria ce și'o ținea de oparte a feții, să'si facă umbră.

Numai în cele două trăsuri din urmă, care încheiau alaiul, părea să fie jale mai mare, căci prea eră adânc întunericul de poclitele ridicate.

În urmă popa făcându-și loc printre oamenii adunați, fusese trecut de privirea tuturora spre birja din față, în care după ce'si șterse tacticos ghetele de scară, se urcă greoi sprijinindu-se de burduf și capră. Pe lângă el se strecură și dascălul în trăsură și ca și cum s'ar fi așezat pe un resort, în acelaș timp fruntea convoiului începu să se miște. Cu o nouă opintire, dricul urni din loc și tot convoiul porni să serpuiască mai departe, printre bălțile și gropile străzii rău pavate.

... Alaiul sărac, de jale își urmă calea înainte, când mai încet, parcă da să se oprească, când mai grăbit și atunci pâlcul de oameni ce urma dricul o lua mai repede îngrămădindu-se ca lumea după tramcar pe vreme de ploaie, când frângându-se printre gropile și baltoagele sămănate la rând de a lungul străzii aproape pustii. Căci afară de zăplazurile năruite, de maidanurile acoperite cu movile de gunoi, nu se mai zărea nimic prin prejur. Totul părea părăsit, ca și cum cei vii și'ar fi întors fața de la scoborașul acesta trist ce ducea în pământ. Numai departe la capătul străzii, câte-va acoperișuri străluceau ca niște bălți, printre valurile întunecate ale copacilor neînfrunziți.

De odată, tocmai când capul convoiului se abătuse într'o parte, ca să ocolească o baltă mai mare, dricul care tot mai ținea mijlocul drumului, izbi îndesat într'un hărțrop de-i trosni toate încheieturile și în aceeaș clipă un arhanghel din față, unul din cei patru, mai polciți, din colțuri, se prăbuși înainte peste calul din stânga.

Calul speriat sforăi, se zmuci, se strânse ghem lângă oiștie, iar gerul alunecând în jos până la oreic îi mai lovi odată coapsa, ochiul îi fulgeră alb în ochelarul cioltarului și cu o berbecească se ridică în două picioare. Frâul croltarului de alături se rupse ca o ață. Slobod calul se repezi într'o săritură sălbatică, dricul zmucit împinse din urmă,

ingerul se rostogoli la pământ, încă o săritură mai cu spor și caii cu dric cu tot o rupseră la fugă pe drumul rămas deschis în față.

Când oamenii din urmă au ajuns să se desmeticească de ceiace se petrecuse așa de repede, încât mulți nici n'au băgat de seamă, începură să alerge nebuni după dric.

Dintre răcnetele lor un strigăt se desluși cumplit ca o sfâșiere. Câțiva s'au oprit grămadă lângă cineva căzut în noroi, iar ceilalți cu strigăte de groază, cu chemări către cei din față, trecură înainte.

Intr'un zgomot ca de năruire, în zureitul geamurilor, în sbârâitul roților care săreau din piatră'n piatră cutremurând caldarâmul, dricul săltat în toate părțile trecu în goană nebună pe lângă capul convoiului, de unde un om cu o săritură de pisică se aruncă înaintea cailor.

Celor rămași inlemniți deoparte li s'a părut o clipă că omul acela a prins ceva; dar tot atunci îl văzură prăbușindu-se la pământ și caii întărați, cioltarele fâlfâind, cu penișul din vârful capului căzut în urmă, sbughind în fugă și mai amarnică. Un strigăt groaznic se rupse din pieptul tuturor; și pe când omul se ridică buimac de jos, dricul împoșcând scânteii pe țăndările geamurilor ce săreau în toate părțile, fulgerând aurăriile în soare, cu roțile ca întraripate de apa viroagelor, se depărtă par'că s'ar fi prăvălit într'o prăpastie.

Odată s'au mai văzut peste garduri auririle fluturând par'că'n urma geamului negru, cum se vedeă vizitiul încețat de capra înaltă ș'apoi totul dispăru ca înghițit de pământ.

Iar pe drumul cutreerat de o pală de vânt pornită așa deodată, câțiva oameni răslețiți, alergau ca alungați din urmă și'n fuga lor nesăbuită, călcau în bălți, se împedecau de bolovani, chemând, strigând, frânturi de vorbe, pe care vântul le ducea cu el....

* * *

... O grămadă de oameni se adunase la barieră și dinspre șirul de case întinse lanț în marginea orașului alții veneau în fugă, peste câmp și dealungul drumului desfumat de ploaie.

Din înghesuiala lumii, o hărmălaie se ridică cu'n huet de mașină, Ahea ici și colo dacă se mai înțelegea vre-o vorbă:

— Nu puneți mâna, să vie polițaiul.

— ... Să lași creștinul ca un câine?

— Nu știi? Păunescu dela poștă!

— ... Ia lasă, domnule Costache...

— Maică, măiculița mea !...

— Unde e părintele? Părintele !?

— ... La protopop.....

În mijlocul celor ce se buluceau răcnind, jeluind, ocărând, zăcea

trântit în nămol trupul răposatului Păunescu. Zăcea pe piept, cu mâinile prinse dedesubt, cu capul atârând pe marginea șanțului, și cu picioarele — sucite par'că toate încheieturile i-ar fi fost rupte, — întinse departe în drum.

Alături, sicriul albastru cu galoane de argint stă răsturnat pe o coastă și un bătrân cu un șomoioag de hârtie în mână se încovoia se deasupra-i, să-i șteargă petele de noroi.

— Ia dă-te în colo mătușe, ce tot te vâri în calea oamenilor. Un om bondoc cu fața neagră încruntată, ieși în mijloc și după ce și suflecă șortul de piele ce'i atârna dinainte și'i băgă capul în brâu, se aplecă asupra mortului, îl apucă de subțiori și vră să'l ridice în sus.

Ca două capete de funie se bălăbăniră brațele mortului în jurul srupului ridicat numai pe jumătate și cineva din mulțime chemă jalnic «vai ! săracul!» Mai multe brațe veniră atunci în ajutor.

— Nu așa. nu așa...

— Apucă mai de sus.

— Intoarce sicriul.

— Stăi, lasă-l acolo.

Un om întoarse sicriul pe dos și cu o secure răsărită dintre lume începă să'i bată scândurile slăbite, pe când cei ce ridicaseră mortul îl lăsasera iarăși jos, rezemându-l de o movilă de pietriș.

Perna cu fața îmbibată de apa galbenă, murdără din șanț, apără de undeva și o femeie o așeză cu grije sub capul căzut pe spate al mortului.

De odată zvonul unor vaiete din apropiere, trecu ca un fior prin mulțime. Intr'o frământare zgomotoasă cercănul de lume începă să se distrame în toate părțile.

Dincolo de șanț, în mijlocul altei grămezi de oameni, vizitiul dricului întins la pământ, cu mantaua neagră desfăcută la piept, răcnea din răsputeri de câte ori un om în uniformă de la gară îl zmulgea de picior.

— Lasă-mă, nu-i nimic, se dă cu încetul.

— E scrântit aici la genunchiu.

— Mai dă-i nițică apă..

O femeie îi apropie o ulcică albastră de gură și după ce vizitiul sorbi cu greu de câte-va ori, ea se îndreptă de șale, și cu ulcica în mână, printre gemetele de durere ale vizitiului, începă să istorisească unei femei de alături.

— Și cum îți spuneam, crezând că e foc pe undeva prin apropiere, ne-am năpustit cu toții afară, da n'am apucat să ieșim bine în stradă, că, ne-a trecut ca fulgerul pe dinainte, dricul în goana mare. Săracu de mine!

am crezut că leșin, așa negru mi s'a făcut înaintea ochilor. Și când m'am mai uitat odată, am văzut, țață, cu ochii mei, cum a căzut sicriul din dric, cum nenorocitul ăsta a sburat, aruncat pe deasupra până aici și la urmă cum tot dricul s'a sfărâmat de rohatcă. Doamne Dumnezeule, așa grozăvie».

Femeia ș'a întrerupt vorba, căci tocmai atunci cel de la gară cu încă doi creștini ridicaseră de picioare și subțiori trupul slăbit al vizitiului și cu el atârând frânt între ei, au pornit-o încet spre oraș. În urma lor femeia cu ulcica albastră, a strâns de jos cingătoarea, basmaua ce mai rămăsese; ș'apoi s'a luat după ei, pe când cealaltă cu care stătuse de vorbă se îndreptă spre barieră, parcă să se dumirească aieva de cele auzite.

Lângă stâlpul barierii strâmbat din pământ, în fața unei bărăci roșii de scândură, dricul se ridica într'un maldăr de aurării fărâmate, de scânduri negre, plesnite, parc'ar fi fost rănite cu cuțitul, de ferării turtite printre care spițele unei roți eșau ca degetele unei dihanii prinse acolo de desubt. Acoperișul rămăsese mai întreg și îngerul de deasupra îngenunchiat lângă cruce, părea că se prinsese de ea să nu alunece în jos.

Înaintea dricului sfărâmat, unul din cai zăcea întins într'un lac de sânge

— Moș Vasile Potcovaru i-a dat cu cuțitu în burtă, spunea liniștit ori cui se apropia, un flăcău care sta alături, ținând cu amândouă mainile de zăba pe cellalt cal ș'apoi ridica dintr'un umăr parc'ar mai fi vrut să adauge: «om nebun,.. păcat de cal».

...Zgomotul de glasuri din urmă se înțeți din nou. Câți-va oa, meni se năpustiră pe una din căruțele dejugate dincolo de barieră, i traseră afară drugii din loitre și cu ei ridicați în sus, s'au întors în fugă ș'au dispărut între lumea ce prinse a se învălmăși ca împinsă înapoi.

Doi domni în haine, negre stropite de sus până jos de noroi, pătrunseseră 'n mijloc unde eră sicriul și acum secerând cu mâinile prin aer și găfâind, strigau, zoreau, porunceau în toate chipurile.

— Puneți mai întâi capacul chema cel mai mărunțel către cei ce băgau drugii sub sicriu și în ciudat își trecea batista mototolită peste fața aprinsă.

— Capacul...

— Capacul!

— ... A rămas la cei cu prapurii.

— Da lăsați capacul și luați-l așa se răsti cel'alt domn oțerindu-și fața slabă și asudată parc'ă l'ar fi trecut un junghiu.

Patru oameni au apucat de capetele drúgilor, ș'au ridicat pe umeri sicriul în care trupul sármanului Páunescu, în hainele táválite de noroi, cu capul într'o parte și cu mâinile parcá iar fi alunecat în láaturi de pe piept, zăcea sámanând mai mult cu'n om beat adunat de unde-va dintr'un șanț, de cât cu'n mort.

— Fără preot nu-l iau groparii.

— Să'l bage 'n biserică.

— Da unde-i preotul?

— ... La protopop.

— ...Să'l pună 'n biserică pân' ce-o veni.

Cei cu sicriul au mai săltat puțin capetele drugilor să li se așeze bine pe umăr și după ce lumea a deschis drum în față, toți patru, cu pas domol, parc'ar fi pipăit pământul sub picioare, au plecat înapoi spre biserică ce'ș ițea turla, roșie scurtă și îndesată ca un gât de cloșcă printre fumul copacilor rumeniți de muguri, din ograda cimitirului.

Pe urma lor se mișcă încet convoiul pestriț de oameni adunați din toată mahalaua și cum mergeau așa tăcuți, un om de pe margină privind la soare cu mâna strașină peste ochi, rosti răspicat.

— Arde soarele avan, are să mai ploaie, și din mulțime mai multe ețe căutară atunci spre cer.

1909 Roma.

BCU Cluj / Central University of Bucharest
Marin Simionescu-Râmnicéanu.

PERSONALITATEA LUI ADOLPH WAGNER

«Dein hoher Geist umfasst ein weites Reich» (Goethe).

Căpetenia socialismului de stat, Heinrich Gottlieb Adolph Wagner, profesor de științele economice la Universitatea din Berlin, împlinește astăzi (25 Martie st. n) 75 ani.

Sărbătoritul economist, — Wagner e sărbătorit nu numai în patria sa — are o viață bogată în idei profunde, luminate, cari au slujit înaintării științei și bogată în fapte rodnice, de o însemnătate hotărâtoare pentru propășirea economică și consolidarea financiară a Imperiului german.

Înrăurirea lui asupra politiceii sociale și financiare germane, atât ca om de știință cât și ca prieten și sfetnic al «Cancelarului de fier», s'a resimțit adânc, ca o binefacere.

Dar gigantica lui muncă a avut vădită influență și asupra diferitelor curente economice chiar din alte state.

Câți economiști și din care țări nu au luat dela Wagner lumina adevărului!

Astfel un exemplu numai. «Școala Italiană», în deosebi dela 1870 până la 1880, a fost îndrumată de spiritul său.

Și toți câți îl cunosc și-i cunosc opera, prețuesc într'însul nu numai fala științei ci și omul.

Ideile, bunuri culturale, slavă Domnului, nu sunt supuse taxelor vamale! În față

lor să ne plecăm, să le cercetăm ca să culegem cât mai multe foloase pentru viața noastră obștească.

Și dacă negustorii de idei — pseudo-învățații — se găesc pretutindeni, dacă homuncului și familii științei nu lipsesc în nici o vreme, adevărații cercetători cu spirit filosofic sunt prea rari. Ca unul dintre *aceștia* se înfățișează și se impune Ad. Wagner.

El cultivă, pe de o parte, cu o uimitoare putere de muncă și analiză, întregul ogor al științelor economice. Și numai acei ce nu-și dau seama cât de larg se prezintă acest ogor, nu pricep cât de uriașă e o asemenea întreprindere.

Pe de altă parte, desvâlbind adevăruri nouă, indică economiei politice drumuri încă nebătătorite.

La început acum mai bine de o jumătate de veac, specialist în chestiunile de bănci, credit, și statistică, se ocupă, apoi, devenind cea mai mare autoritate în știința financiară, și aproape în același timp, lărgește fundamentul — psihologia — economiei politice.

Nenumăratele cercetări în toate ramurile acestei științe, alcătuesc monumentul neperitor, — pe care învățatul și l-a ridicat.

*

Orice sinteză economico-socială, care are la bază psihologia cercetătorului, e influențată mai mult sau mai puțin, de starea materială și culturală a societății în care se formează și lucrează individul.

Intreaga dezvoltare politică, ridicarea Germaniei la rangul de putere mondială, precum și transformarea economică cu fazele-i atât de variate și mai ales alcătuirea spiritului social, caracteristic poporului german — toate acestea trebuie să le avem înaintea ochilor noștri, dacă vrem să înțelegem opera lui Adolph Wagner.

Și, fără cunoașterea *personalității* sale, însemnătatea științifică a marelui economist nu se arată în toată strălucirea ei. Atât de mult, e legat «cercetătorul» de omul Wagner.

*

Bătrânul, a cărui privire obosită e totuși pătrunzătoare, iar munca lui neincetată nu pare bătrân : până azi, sufletul lui a rămas plin de avânt și spiritul omului de știință este în desăvârșită vigoare. Stilul său, în discurs ca și în scris, exprimă o *viață* ce nu îngenuche sub povara anilor, când e vorba de apărarea adevărului sau când binele obștesc se află în pericol.

Acum 5 ani, într'o cuvântare ținută la Berlin, schimbând versurile cunoscute din «*Wahrheit und Dichtung*», Wagner ne arată ce a moștenit sufletește dela tatăl său :

Vom fränkischen Vater
hab' ich die Kampfnatur
Und Lust zu speculieren

Cele 2 note fundamentale în ființa lui Wagner, sunt arătate aci : Îmboldul către speculațiunile științifice și firea de dârj luptător.

Într'o vreme când economia politică eră în primejdie să fie jerifită spiritului haotic ce predomina lucrările microscopice ale *școlii neo-istorice*, Adolph Wagner a fost cercetătorul care, păstrând partea trăinică a clasicismului, partea bună a metodei, a dăruit oasa cu izorul bine-cuvântat. El a fost și este unul dintre puțini economiști *sistematici* ai Germaniei de azi. Și înarmat cu o logică tiranică, posedând largi cu-

*) Prima lucrare a lui Wagner, o serie de articole asupra căilor ferate din Hanovra, a fost scrisă în 1855.

noștinți de drept și filozotie—cunoștinți indispensabile științelor economice—prin spiritul lui Wagner, problemele se resfrâng pe toate laturile lor.

Părintele său, *Rudolph Wagner*, se făcuse cunoscut, ca profesor de fizică, *) mai ales prin însemnata polemică ce a purtat-o împotriva materialismului exagerat ce începuse să pătrundă în științele naturale. Și „firea de luptător” s'a transmis asupra fiului, care, dacă nu poate admite «armoniile economice» și nu poate slăvi sfințenia proprietății individuale, sub orice formă s'ar manifesta, sau binefacerile liberei concurențe nu împărtășește nici de cum exagerările materialismului isoric propovăduit de *Mark & Cie.*

Odată ce Wagner și a căpătat convingerica asupra unei chestiuni, nimic nu-l poate opri de a apăra necondiționat părerea sa.

Astfel, îl vedem adesea cum își schimbă, fără șovăire, catedra universității cu tribuna publică, nu pentru a apăra interesele unui partid ci ca să distrugă părerile eronate, bolnăvicioase și astfel dă politicii o directivă sănătoasă. Memorabilă a rămas lupta «*profesiilor flotei*» pe la 1900, în care Wagner a dus o viguroasă campanie în întruniri publice împotriva lui Bebel, memorabilă rămâne deasemenea, cuvântarea bătrânului economist în chestia «impozitului pe succesiuni» acum un an împotriva agrarienilor, într'o adunare alcătuită în majoritate de proprietarii rurali, cuvântare ținută timp de un ceas și jumătate în mijlocul unui număr remai pomenit tumult și fără ca cel ce vorbea să se intimideze întru nimic.

Intrunirea adusă de socialiștii economiei politice, că este o știință de clasă, nu și are nici o rațiune — mai ales față de Wagner. Caracteristica acestuia, în toată activitatea sa, este sinceritatea, și sinceritatea, precum ne spune filosoful englez prea puțin prieten și împrietenit științelor economice—alcătuiește temelia tuturor virtuților.

Wagner s'ar indicat de asupra luptelor de clasă și din senina înălțimea a științei a cercetat în complexul vieții economice — având în totdeauna ca scop final: prin adevăr binele patriei sale.

Edificiul științific ridicat de căpetenia socialismului de stat nu e un simplu produs al gândirii abstracte ci are drept temelie o largă și traicică psihologie socială. Wagner nu te conduce în labirintul metafiziciei, ci te introduce în realitățile lumii economice, și de aceea, dela dânsul, cercetătorul sistematec dar realist, se învață cu un lucru: materialismul neprihănit.

Economistul Wagner nu se poate delipsi de naționalistul Wagner.

Dacă adevărurile, constatările științifice, îi întăresc convingerea că nu tot ceea ce există este bine și trebuie să existe—ca fiind un produs al «puterii providențiale» și că statul, ca «suprem organ al solidarității sociale e dator să-și întindă activitatea, îndepărtând nedreptățile, în folosul claselor celor numeroase și subjugate de fapt—acest apostolul e plămădit din înalt principiu de echitate și din considerațiuni, întru întărirea națională a unui stat — și nu se poate înfăptui cu adevărat de cât ca o expresiune a acestui principiu.

În Germania, omul de știință la 75 ani, adesea desfășoară o rodnică activitate. De la Wagner, noi așteptăm cu încredere încă o bogată muncă. Lumina răspândită de învâțat ca și bunătatea ce îi infiltrază omul, îndreaptă privirea noastră cu recunoștință și admirație către el, către acel «spirit înalt care stăpânește o largă împărăție» — o împărăție a sufletului, o împărăție a minții și a inimii, o traicică împărăție.

De aci, din depărtare trimitem modestul nostru prinos de admirație bătrânului economist, care pe lângă multe însușiri are încă una cu totul deosebită. Wagner ne cunoaște țara, și iertându-ne greșelile, în sufletul lui bogat, păstrază o adevărată iubire pentru poporul Românesc de pretutinni.

I, Răducanu

*) E interesant a se ști că acesta a fost profesor al d-lui D. A. Sturdza.

TIPOGRAFIA SOCIETĂȚII JUNIMEA DIN IAȘI

Pela 1865, în timpul domniei lui Cuza-Vodă, se dedese în întreprindere asociaților Ceaur Aslan și Nicu Catargiu, editarea *Monitorului Oficial*. Aceștia își aduseseră o tipografie proprie pentru tipărirea foiei oficiale.

Întreprinderea însă nu țină mult, din cauza detronării lui Cuza, întâmplată în același an.

Dimitrie Cozadini având a lua o sumă de bani dela sus numiții, le luă tipografia spre despăgubire, și o duse la Iași pe la sfârșitul anului 1866, unde o închise într'o magazie.

Acî se tipări dela 24 Septembrie până la 14 Decembrie 1866, ziarul politic, literar și comercial *Constituțiunea*, care apărea de 2 ori pe săptămână, in-folio 6, sub direcțiunea unui comitet, compus din: Iordache Beldiman, Costache Negruzzi, Vasile Pogor, Constantin N. Șutzu și Gheorghe Mărzescu.

În Iași, se înființase de pela 1864, societatea literară *Junimea*, alcătuită din: Titu Maiorescu, Iacob Negruzzi, Vasile Pogor, P. Carp și Th. Rosetti, care-și propuseseră a tipări, în mod gratuit, cărțile didactice cele mai bune.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cozadini vându acestei asociațiuni tipografia sa pela începutul anului 1867, iar la 1 Martie același an, apărură *Convorbirile literare*.

Tot acî se tipări și *Gazeta de Iași*, «ziariu politic, literariu și comercial» dela 5 Martie până la 10 Decembrie același an, precum și *Curierul de Iași*, care apărură la 31 Martie 1868, odată pe săptămână, in-folio 6, cu abonamentul de 8 lei anual, în editura lui Anton Bernhard, până în Maiu 1871, având ca redactor responsabil pe Th. Balassan, până la 4 Februarie 1872.

De asemenea se tipări acî și *Jurnalul pentru toți*, cu ilustrații, apărut la 1 Ianuarie 1868 și care ținură până la 7 Iunie 1869, de 2 ori pe lună, in-folio 6, sub direcțiunea lui Emanuel Arghiropol.

Tipografia fusese încredințată lui *Anton Bernhard*, care o exploată în profitul său, cu obligațiunea de a tipări *Convorbirile* în mod gratuit. Acesta fiind un om vițios nu-și prea vedeă de treburi, așa că fu nevoit a lăsa tipografia pe la 1871, din cauza greutăților financiare.

Delegatul Societății *Junimea* în administrația tipografiei eră, la început, *Melic*, apoi *Th. Cerchez*, și, în fine, *Farra*, actualmente domiciliat în T-Severin.

După plecarea lui A. Bernhard, câți-va din membrii Societății se adunară și contribuiră fiecare cu câte ceva spre a plăti pe lucrătorii

rămași în restanță cu plata salariilor și celelalte datorii contractate de Bernhard,—tipografia continuând astfel sub conducerea lui Th. Balassan, până la 1 Octomvrie 1871, când întorcându-se Negruzzi din călătoria sa de nuntă, o vândură lui *Herșcu Goldner*, unde se tipăriră și două numere din *Convorbiri*. Dar Negruzzi, din cauza sentimentelor sale anti-semite, nu se putu împacă mai mult cu o asemenea stare de lucruri, și trecu revista la Th. Balassan, care-și deschisese o mică tipografie compusă dintr'o presă de mână și puțin material uzat, luat dela Goldner, din resturile tipografiei lui Adolf Berman, pe care Goldner o cumpărase.

Aci se tipăriră *Convorbirile* până la 1 Martie 1872.

În tipografia Societății Junimea tipări și P. Carp o traducere din Othelo, la 1868, în-8°, de 540 pagini, iar la 1870 se tipări *Expunerea Situațiunii județului Dorohoi* pe anul 1869, ediție oficială, un volum în-8°.

În anul 1872, un alt grup din Junimea, compus, pe lângă membrii fondatori și din: Costache Rosetti-Solescu, Nicu Gane, A. Naum, Stianovici, Al. Filipescu-Dubău, Ștefan Vârgolici și V. Maca, au înființat o altă tipografie, intitulată *Tipografia Națională*, unde *Convorbirile* se tipăriră sub îngrijirea d-lui I. Negruzzi, 13 ani, iar *Curierul de Iași* până la 1876.

Cu începerea anului VI *Convorbirile* apărură numai odată pe lună, în schimb însă, numărul coalelor se ridicase dela 4 la 6 și câte odată chiar la 7.

Dela 1880 *Tipografia Națională* a Societății Junimea trecuse în posesia unei asociațiuni de Institutori, compusă din: Ioan Creangă, I. A. Darzeu, C. Ropală, Anton Mardar, V. Receanu și Ioan S. Ionescu, fost culegător în această tipografie, în a căru posesie și rămase mai târziu.

Convorbirile se tipăriră aci până la 1885, când trecură la București în stabilimentul de Arte Grafice I. V. Socec, iar de la 1 Ianuarie 1906, în Institutul de Arte Grafice Carol Göbl.

La 1881 *Tipografia Națională* avea o mașină cilindrică și o presă, cari erau conduse de un mașinist și un elev, iar în atelierul de cules erau 4 lucrători și trei elevi ¹⁾.

G. Ionescu

Culegător de litere-tipograf.

¹⁾ Negruzzi I., comunicare verbală și *Convorbiri Literare* N-rile 3—5, anul XL; *Solidaritatea* No.25, anul I, 1881 Martie 23 și *Periodicile românești* editate de Academie.

D Ă R I D E S E A M Ă

Regiunea inundabilă a Dunării

de Dr. Gr. Antipa

(138 pp., 3 hărți, 106 figuri și 23 tabele fototipice)

Noua publicație a d-lui dr. Antipa este un studiu amănunțit din toate punctele de vedere, și mai ales din cel economic, al unei regiuni naturale a României, așa cum nu s'a întreprins încă până acum la noi. D-nul dr. Antipa este de 17 ani șeful pescărilor din România și ca atare ne-a dat anul trecut un studiu amănunțit al peștilor din apele noastre, o monografie cum nici în multe alte țări nu s'a scris. Ca unui bun cunoscător al bălței și al deltei Dunării și a tuturor problemelor economice legate de acestea, tot d-sale i s'a încredințat la 1906 conducerea lucrărilor pentru secarea bălților și câștigarea pentru agricultură a întinselor terenuri inundabile dealungul Dunării. Chestiunea eră de a pune în valoare o mare suprafață din cuprinsul țării noastre, care nu se utilizează decât cu un folos foarte mic. Lucrarea de față este o expunere a faptelor în sine; a vederilor d-lui dr. Antipa asupra problemei și a modului de rezolvire a acestei probleme complexe. Chestiunea aceasta a fost considerată și discutată de unii numai ca o problemă pur tehnică: canalizarea bălților, îndreptarea cursurilor, îndiguirea terenurilor etc. sunt doar lucrări ingineresti curente! Nu-și va da nimeni însă seamă de greutatea și complexitatea problemei până nu va ceti opera aceasta a d-lui dr. Antipa.

Când răsfoim cartea și îi vedem pe îndelete cuprinsul, și multe fețe ale problemei căpătăm și impresia operii desăvârșite a omului de știință adânc cunoscător al problemelor economice și tehnice dela noi.

Un principiu general reiese însă din această cercetare (și anume: pentru lucrări mari tehnico-economice, pentru problemele economice naționale, nu e destul a face studiile tehnice, alcătuint planul lucrărilor după un tipar tras în cutare sau cutare țară, sau după prescrierile cutărui manual sau al cutărui inginer. Problemele economice depind de o mulțime de factori naturali și pentru rezolvirea lor trebuie studiată natura din acel loc în toată manifestarea ei. Tehnicienii noștri sunt oameni foarte harnici și foarte pricepuți în arta lor, dar sunt sigur că tehnicienii singuri n'ar fi găsit soluțiunea ade-vărată a problemei de față; căci aci avem atâtea serii de fenomene naturale, din domeniul geologiei, și hidrologiei, al botanicii, al zoologiei, al meteorologiei, al sociologiei, pe cari numai naturalistul cu o largă cultură științifică, cu o educație anumită spre interpretarea naturii, numai omul obișnuit a studii o chestiune în toate amănuntele și a se ridică la generalizări vaste, poate să prindă și să pătrundă complexitatea problemei. Nu vreau să zic că omul de știință va avea pretenția numai decât a trage absolut și a executa planul lucrărilor tehnice de întreprins; el va da însă soluția problemei naturaliste economice și va schița mijlocul pe care omul de tehnică va urma să-l execute așa cum arta și pricepera lui crede mai bine.

Nu avem de gând să facem o dare de seamă amănunțită, a acestei opere, vom arăta totuși ce se vede la o răsfoire a cărței. După o introducere privitoare la complexitatea problemei și a punctelor ce vizează, se începe descrierea amănunțită a regiunii inundabile a Dunării, a acestei fâșii de țară, ce se întinde dealungul Dunării dela Porțile de fer și până la gurile ei în Mare.

Descrierea aceasta este însoțită de numeroase și splendide vederi fotografice, luate în diferite timpuri ale anului, pentru a arăta desfășurarea naturii în această lume nouă, cunoscută numai câtorva specialiști sau interesați. Planuri topografice și secțiuni

decurmezișul unor părți mai importante ne arată evoluția bălței Dunării și raporturile dintre lacuri, brațele moarte, jepșile, privalurile și cursul actual al Dunării. În tabele de cote și altă serie de fotografii se arată relațiunile dintre zona inundabilă și creșterile Dunării pe timpul de primăvară, epoca cea mai critică pentru baltă, la viiturile de toamnă și în timpul zăpoarelor, acele răzbumări ale Dunării în urma închiderii cursului apei prin sloiuri de gheață, și cari provoacă adevărate cataclizme în regiunea inundabilă a Dunării.

În urma acestor tablouri și cercetări amănunțite ne putem face o idee clară de trecutul acestui fluviu în părțile noastre, întrezărim evoluția întreagă a bătrânului Istros, cel puțin în timpul a câtorva mii de ani din urmă. Și e o mare satisfacție pentru naturalist când are elemente necesare și poate să se transporte cu gândul spre privilegiile ce le prezintă țara și acest renumit fluviu, în acele timpuri când Scitul încă nu luase în stăpânire aceste părți ale pământului. Apele Danubiului se rostogoleau atunci ca și acum, când mai sălbatice, primăvara, când mai domoale, vara, pe o albie care eră lipită de malul stâng al largei lunci, pe sub marginea câmpiei românești, izbind și mâncând la coturi, când din malul drept, când din cel stâng.

Legile naturii sunt așa că apele curgătoare din emisferul de Nord izbesc mai mult în malul drept și prin puterea vârtejelor și a valurilor, tind a se propaga mereu spre dreapta. Dunărea a mai fost ajutată în această tendință și de numeroșii afluenți ce primește pe stânga precum și de vântul dominant dinspre NE.

Așa, în decursul timpurilor Dunărea a tot mâncat din malul podișului bulgăresc și și-a săpat albia tot mai adânc de această parte, lăsând uscatul din ce în ce mai lat de partea stângă. Pe unde avusese un curs mai adânc a rămas o baltă, pe unde cursul apei a fost mai puternic, s'a menținut încă până târziu un fir de apă ce se desprindea din matca Dunării late. Și adesea oamenii cari își căutau traiul în aceste locuri, la pășunat sau după pește, au mai adâncit canalul de scurgerea apei pentru a menține mereu legătura între pânza Dunărei și a bălților acoperite cu stușișuri sau presărate cu frunzele late și florile albe ale nufărului.

Și iarăși simțim o deosebită mulțumire când ne putem da seamă de Dunărea prinsă în lanțuri de Darius și de gurile Dunării descrise de atâți istorici vechi. Povestirile acestora au dat loc la multe discuții între geografilor moderni. Când citim pe Herodot, pe Strabo și atâți vechi povestitori ai timpurilor de acum 2000 de ani ne e greu să recunoaștem spusele lor în delta Dunării de azi. Pe atunci delta eră mai îngustă și mai scurtă străbătută de numeroase ape ca și azi; cu timpul unele s'au în potmolit, iar coridoarele de nisip și scoici ridicate de valurile mării la marginea deltei, au rămas grinduri acoperite de nisipuri sburătoare. Nisipul nu păstrează nici o urmă, dar dâmburile acelea de nisip ne spun cum ar cu an delta a tot înaintat, și cum a fost ea veac după veac. Să vezi însemnarea timpului pe pământ, să citești pe o hartă de azi mai mult de cât într'o istorie de acum 2000 ani, să poți vedea și urmări mereu lupta a celor două elemente, apa și pământul, nu e oare ocaziune plăcută de a gusta puțin din poezia ce natura o oferă peste tot aceluia ce-i căuta misterele și frumusețile? Și din acest punct de vedere opera D-lui Antipa este prețioasă!

Pentru studiul acesta fizic al regiunii inundabile a Dunării s'a împărțit această regiune în 3 părți: Baltă de sus până la Călărași; baltă Ialomiței și a Brăilei până la Isaceea și apoi Deltă. La fiecare din aceste 3 părți s'a dat un capitol asupra stărei economice, a producției și a veniturilor acestor regiuni, după piscicultura și după agricultura. Sume, ce par fabuloase, produc aceste locuri în timpul de inundații după pește și în timpul de secetă după agricultura. Din acest studiu bazat pe statistici precise se trage regula: «prin lucrări tehnice speciale să creăm în mod artificial și să menținem în permanență acele condițiuni favorabile pentru fiecare din aceste două feluri

de producție: bălțile mari, împreună cu jepsile de lângă ele și o parte din terenurile înconjurătoare să le facem așa ca să fie inundate regulat și bine pentru piscicultură; grindurile, uscatul întins, precum și jepsile izolate să le apărăm contra inundațiilor și să le păstrăm agriculturii».

Dar punerea în valoare a bălților se mai consideră și din alte puncte de vedere. Așa, se arată în capitole bine documentate, marea influență a bălților Dunării asupra climei și vegetației pe care poporul a sintetizat-o așa de bine când a numit Băltărețul, vântul umed, cald și domol de primăvară, vântul prielnic agriculturii, aducător de ploae. Din această expunere se scoate concluzia că pentru menținerea climei și umidității necesare aerului trebuie păstrată dealungul Dunărei o suprafață acoperită cu apă cel puțin atât cât este suprafața actuală a bălților Dunării. Imbunătățirea bălților pentru piscicultură și apărarea locurilor de cultură ar asana localitățile, gonind măriștea și alte infecțiuni caracteristice zărmcurilor și băltoagelor.

Într'un capitol separat se arată problema economică a deltei, asupra căreia s'a răspândit părerile cele mai bizare, ca asupra unui lucru ce eră absolut necunoscut. Acum se descrie prezentarea deltei cu bălți nesfârșite și se demonstrează pentru prima oară imposibilitatea transformării ei în loc de cultură. Delta constă din păduri de stu-fărișuri fără sfârșit, prinse pe un fel de sol vegetal, plaur, care plutește mai peste tot pe apă, constituind adesea insule mișcătoare. Numai câteva grinduri își ridică spinarea deasupra nivelului Mării și desigur, că acestea, dar numai acestea, se pot câștiga pentru agricultură. Restul este și rămâne domeniul pisciculturii. Secarea deltei nu numai că ar fi dăunătoare pentru navigația pe Dunăre, care în timpul de secetă se alimentează din bălți, dar este aproape chiar imposibilă.

În fine, într'un ultim capitol arată politică ce trebuie să urmărească statul în gestiunea ameliorării zonei inundabile a Dunării. Ca rezultat al acestui studiu se poate considera proiectul de lege care s'a pus zilele acestea în parlament pentru această chestiune economică de cea mai mare însemnătate pentru țara noastră.

O operă dă totdeauna o mulțumire sufletească aceluia ce a desăvârșit-o; o operă cu reflecții economice contribuie la mulțumirea și la progresul societății întregi. Realizarea concluziilor unei astfel de opere este o încoronare meritată a muncii depuse, și o recunoaștere a adevărului științific. D. Dr. Gr. Antipa este dintre puținii fericiți, care a avut parte de toate acestea.

G. M. M.

CRONICA LITERARĂ

În *«Convorbirile critice»*, de care ne ferim ca de cea mai rea ispită, d. M. Dragomirescu speră să mai poată scoate, din liniștea sa disprețuitoare, pe unul din redactorii noștri, d. I. Scurtu, care și-a încheiat socotelile cu d-sa, definitiv. Ținem să atragem atenția cititorilor *«Convorbirilor critice»*, că notița, care l-a supărat fără drept pe d-nul Dragomirescu, n-a scris-o d-l Scurtu, ci un alt redactor, ceva mai optimist cu privire la bunul simț al d-lui Dragomirescu.

În numărul viitor, acest redactor îi va și răspunde d-lui Dragomirescu, odată pentru totdeauna.

În *«Lucefărul»* duhul neliterar — acolo s'ar zice «trivial» al revistei sibiene, își permite aprecieri — jignitoare la adresa trecutului nostru, lingușindu-ne cu ce calcul? — pentru present. Autorul acestei notițe, pe care nu-l vom mai numi în revista noastră, uită cine a scris și a iscălit programul *«Semănătorului»* nou; uită ori caută să profite și de faptul că nu mai luăm în seamă polemice personale.

Dar n'are aface. Să fie sănătos dumnealui — mai sănătos la duh, decât se arată. Din partea noastră, poate scrie ce-i place. Nu-l putem lua în serios.

BANCA LATINĂ

SOCIETATE ANONIMA

CAPITAL SOCIAL LEI 5.000.000

Sediul: București, Str. Smârdan, No. 2

PROSPECT

Banca Latină formată pe acțiuni la purtător a 200 lei una, deschide chiar de acum subscriere publică pentru complectarea măririi capitalului social.

Condițiunile de subscriere sunt:

20 la sută se va vărsa odată cu subscrierea, adică de acțiune)	} Lei 50
plus o taxă de curtagiu, fise, etc. de acțiune în total)	
20 la sută după două luni dela primul vărsământ, adică »	40
30 la sută la 15 Septembrie 1910, adică de acțiune . . . »	60
30 la sută la 15 Noembrie 1910, adică de acțiune . . . »	60

Domnii subscriitori cari ar dori ca întregul vărsământ la acțiunile ce subscriu să-l facă integral, li se va face o bonificație de 6 lei de fiecare acțiune.

Anul social începe la 1 Ianuarie și se încheie la 31 Decembrie.

Din beneficiul net, compus din produsul tuturor afacerilor societăței se va preleva, mai întâi un **minimum** de 5 la sută pentru crearea fondului de rezervă, alți 5 la sută ca procent la capitalul vărsat și restul beneficiului se va distribui acționarilor ca al doilea dividend.

Fondul de rezervă care se va urca până la jumătatea capitalului social este tot averea acționarilor.

Subscrierile acțiunilor și vărsămintele se fac în București la Sediul Băncii din strada Smârdan No. 2, în fața Bisericii Rusești.

Subscriitorii din țară vor trimite aderările și versămintele prin cecuri sau scrisori de valoare la adresa Băncii, și cu primul curier vor primi chitanțe respective.

COMITETUL DE DIRECȚIUNE :

D-1 M. C. Haret, proprietar, fost Director G-ral al Creditului Agricol și Viticol.

D-1 Comandor I. Coandă, proprietar, fost Director al Serviciului Maritim Român.

D-1 Scarlat Arion, Dr. în drept, avocat, m. propr. rur.

D-1 I. N. Cesărescu, Dr. în drept, avocat, propr. fost prim-ajutor de primar al Capitalei.

D-1 C. N. Luca, comerciant, proprietar rural.

D-1 Henri Hefti, proprietar, fost Director al Băncii franceze, fost Director al Băncii Comerciale Române, din București.

D-1 I. G. Testiban, proprietar, fost Director al Băncii de Credit și Scont.

LIBRARIA NAȚIONALĂ

— SOCIETATE COOPERATIVA PE ACȚIUNI —

— 47, — CALEA VICTORIEI — 47, —

FURNISEAZĂ TOT FELUL DE CĂRȚI ROMÂNE ȘI STRĂINE, PRECUM ȘI
RECHIZITE ȘCOLARE, DE BIUROU, etc.

— CASĂ DE EDITURĂ —

REVUE GÉNÉRALE

des sciences appliquées

— PÉTROLE, — MÉCANIQUE, — INDUSTRIE, — FINANCES —

Paraissant deux fois par mois.

— Rédaction et Administration : Str. Câmpineanu, 60, București. —

Abonnement : 30 fr. p. Roumanie (36 p. Pétranger) par an.

PROGRESUL ROMÂNESC

— MAGAZIN DE CONSUM —

— MARE ASORTIMENT DE COLONIALE. — BIUVETĂ LUXOASĂ —

București, Strada Fântâncii No. 1, colț cu Calea Victoriei.

G. Constantinescu & T. Eremie

INGINERI

— BIUROU TECHNIC —

București, Str. Câmpineanu No. 60.

EXECUTĂ TOT FELUL DE :

— LUCRĂRI IN BETON ARMAT —
REZERVOARE DE PETROL. — MAGAZII
MAȘINI, INSTALAȚII MECANICE
PODURI ȘI CĂI FERATE

PROTECTOR

Oficiu internațional de brevete și
invențiuni

București, Str. Câmpineanu No. 60.

TIPOGRAFIA ȘI

Stabilimentul de Arte Grafice GEORGE IONESCŪ

București, — Strada Academiei, 30.

Efectuează orice fel de lucrări
atingătoare de această branșă, precum :

REVISTE, ZIARE, CĂRȚI
SCOLASTICE, HOTĂRNICII,
TEZE DE LICENȚĂ
CECURI, COMPTURI, CĂRȚI DE
VIZITĂ, DIFERITE INVITAȚIUNI,
AFIȘE IN DIFERITE CULORI ȘI
IN DIFERITE LIMBI ȘI FORMATE.
EDITEAZĂ CĂRȚI DIDACTICE
APROBATE

Dezina Stabilimentului este :
Acurateța, Promptitudinea și
Prețuri moderate.